

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»

**Плани практичних занять з навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»**

**для студентів першого курсу
денної форми навчання на гуманітарному факультеті,
які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю
"Міжнародні економічні відносини"**

Онуфрієнко Г.С. Плани практичних занять з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів першого курсу денної форми навчання на гуманітарному факультеті, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини". Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 18 с.

Автор: *Онуфрієнко Галина Сергіївна*, доцент, доктор філософії у філологічних науках, доцент кафедри українознавства та ЗМП, керівник кафедральних НДР 08419 «Мова науки в лінгводидактичному та культурологічному вимірах» (2009-2012 р.р.), НДР 08512 «Системно-структурна організація лексичного ярусу мови спеціальності» (2012-2015 р.р.), 08515 «Динаміка галузевих термінологій у сферах їх фіксації та функціонування» (2015-2018рр.), НДР 08518 «Мовна комунікація у часопросторі і професійному дискурсі» (2018-2021рр.).

Рецензенти: *Зубець Н.О.*, доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Запорізького національного університету

Чернова І.В., доцент, кандидат філологічних наук, в.о. завкафедри українознавства та ЗМП НУ "Запорізька політехніка"

Плани практичних занять з навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" мають типову структуру: формулювання теми, розгорнутий її план, мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом для самостійної роботи. До питань практичних занять подано методичне забезпечення, навчальні термінологічні словники, рекомендовану базову, допоміжну, словниково-довідкову літературу, яка є в книжковому бібліотечному фонді університету та в академічному електронному репозитарії, і сучасні електронні ресурси.

Затверджено засіданням кафедри українознавства та ЗМП
Протокол №1 від 14.08.2020.

Рекомендовано до видання НМК гуманітарного факультету
Протокол №1 від 25.08.2020.

ЗМІСТ

Передмова. Характеристика навчальної дисципліни" Українська мова (за професійним спрямуванням)"	4
Плани практичних занять.....	6
Змістовий модуль 1 "Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення "	
Тема №1. Українська мова (за професійним спрямуванням) як обов'язкова університетська дисципліна бакалаврського рівня сучасної вищої освіти. Літературні мовні норми на орфоепічному, лексичному, морфологічному, синтаксичному та стилістичному рівнях. Чинні орфографічні норми української літературної мови. Основні ознаки функційних стилів сучасної української мови	6
Змістовий модуль 2 "Професійна комунікація"	
Тема №2. Риторика: види публічного мовлення. Особливості усного спілкування і мовнокомунікативна культура публічного виступу.....	7
Тема №3. Професійна документація. Документація з кадрово-контрактних питань.....	8
Змістовий модуль 3 "Наукова комунікація як складова фахової діяльності"	
Тема №4. Оформлювання результатів наукової діяльності.....	9
Тема №5. Термінологія обраного фаху.....	11
Тема №6. Переклад і редагування наукових текстів.....	12
Навчальна література до практичних занять з УМПС.....	13
Навчальні термінологічні словники.....	15
Рекомендована базова література.....	15
Рекомендована допоміжна література.. ..	16
Рекомендовані словники.....	17
Інформаційні ресурси.....	18

ПЕРЕДМОВА

Характеристика навчальної дисципліни "українська мова (за професійним спрямуванням)"

Засвоєння студентами в першому семестрі необхідних теоретичних знань і набуття актуальних практичних навичок з української мови (за професійним спрямуванням) попередньо ґрунтується на опанованих ними знаннях і вміннях з української мови за час шкільної загальної освіти.

У сучасних ЗВО України навчальний процес здійснюється державною мовою на законодавчих засадах. У подальшій бакалаврській освіті за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини" набуті знання з української мови (за професійним спрямуванням), яка є провідним вербальним інструментом вивчення усіх університетських дисциплін навчального плану і написання всіх курсових, дипломної, контрольних, конкурсних наукових робіт, рефератів та письмових іспитів, заліків і звітних документів про виробничу практику тощо, необхідні, зокрема, й при опануванні таких дисциплін, як "Мова фаху", "Мова фаху (мова міжнародних документів)", "Комунікативні стратегії у міжнародному бізнесі", "Основи дипломатії", «Історія України в персоналіях».

Навчальна дисципліна "Українська мова (за професійним спрямуванням)" згідно з галузевими стандартами вищої освіти України належить до нормативних (обов'язкових) навчальних дисциплін циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів усіх галузей знань освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і скерована на формування в студентів знань із фахової мови та їх мовнокомунікативних умінь для обраної сфери професійної діяльності.

Доцільність вивчення матеріалу дисципліни зумовлена тим, що мова фаху в її усній та письмовій формах є невід'ємною частиною фаху. Ця дисципліна набуває посилену мотивацію для студентів, що здобувають вищу бакалаврську освіту на гуманітарному факультеті НУ "Запорізька політехніка", зокрема за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини" (освітня програма/ спеціалізація "Міжнародний бізнес"), оскільки фахівці цієї галузі несуть посилену мовнокомунікативну відповідальність, а відтак покликані щоразу демонструвати мовленнєву культуру усного й писемного спілкування елітарного типу в усіх ситуаціях професійної діяльності.

Вивчення дисципліни розвиває та вдосконалює мовну, мовленнєву, комунікативну, риторичну компетентності студентів, закладає основи термінологічних знань і формує практичні вміння з нормативного використання засобів наукового та офіційно-ділового стилів в їх усній та письмовій формах, що потрібне для забезпечення якісної освітньої та

професійної діяльності; орієнтує на розуміння важливості і потреби знати державну мову та вправно користуватися нею у всіх сферах суспільного життя та в професійній діяльності.

Мета дисципліни – вивчення особливостей професійної комунікації українською мовою в її усній і письмовій формах та сучасних вимог до риторичного складника публічного мовлення, специфіки і текстового різноманіття сучасного наукового стилю української мови в освітній і фаховій сферах, теоретичних засад українського термінознавства, структурно-семантичних і мовних характеристик та особливостей перекладу українською мовою термінологіки сфери міжнародних економічних відносин.

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та практичні заняття. Лекції проводяться з базових питань дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)", містять узагальнений теоретичний матеріал, який є базою для самостійної роботи студентів. У процесі лекційних занять увага концентрується на найбільш складних питаннях навчальної теми, надаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 3 змістові модулі, які містять 4 теми.

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

"Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення"

ТЕМА № 1. Українська мова (за професійним спрямуванням) як обов'язкова університетська дисципліна бакалаврського рівня сучасної вищої освіти.

**Літературні мовні норми на орфоепічному, лексичному,
морфологічному, синтаксичному та стилістичному рівнях.**

Чинні орфографічні норми української літературної мови.

**Основні ознаки функційних стилів сучасної української мови
(2 години)**

План

1. Предмет, мета, завдання, структура, навчально-методичне забезпечення дисципліни УМПС.

2. Функції української мови як національної, літературної, державної (10 стаття Конституції України 1996 р.).

3. Українська літературна мова в професійній діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

4. Чинні норми української літературної мови (типологія, вимоги, сучасні офіційні словниково-довідкові джерела):

4.1. Орфоепічні та акцентуаційні норми сучасної української української літературної мови.

4.2. Лексичні та граматичні (морфологічні+синтаксичні) норми сучасної української літературної мови.

4.3. Орфографічні та пунктуаційні норми сучасної української літературної мови.

4.4. Поняття про стилістичні норми сучасної української літературної мови.

5. Традиційні та новаційні функційні стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

6. Сучасна усна й писемна професійна комунікація як інтеграція наукового та офіційно-ділового функційних стилів.

Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом*

Самостійна робота

1*. Узагальнивши інформацію, взяту з відповідних рекомендованих та офіційних електронних джерел, підготувати коротке усне повідомлення (до 3-4 хвилин) для обговорення на практичному занятті у своїй академічній групі за однією з тем:

- *Українська мова у сучасному світовому просторі.*
- *Сучасна українська мова та мови міжнародного спілкування.*

2*. Підготувати, користуючись глосарієм до УМПС (<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6039>), інформацію за темою "Мовна/мовленнєва компетентність сучасного економіста міжнародної сфери: складники, ознаки, роль у професійній діяльності" для подальшого її обговорення з дотриманням усіх чинних мовних норм під час практичного заняття.

3*. Написати, дотримуючись чинних мовних норм, есе (обсягом до 2с. конспекту) за відомим твердженням видатного німецького філософа Мартіна Гайдеггера: "Сутність людини коріниться в мові".

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 "Професійна комунікація"

ТЕМА № 2. Риторика: види публічного мовлення. Особливості усного спілкування і мовнокомунікативна культура публічного виступу

(2 години)

План

1. Види публічного мовлення та їх жанрова специфіка.
2. Форми колективного обговорення професійних проблем: ділова бесіда, співбесіда з роботодавцем, дискусія, збори, перемовини, нарада, "круглий стіл", "мозковий штурм".
3. Презентація як актуальний різновид публічного мовлення у професійній сфері: мета, різновиди, особливості підготовки і

проведення в контексті риторичної формули (семи взаємопов'язаних у спосіб ієрархії законів риторики).

4. Секрети успіху публічного виступу
5. Сучасний етикет професійно-ділового спілкування.

Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом*

1. Обґрунтувати переконливими прикладами з обраної професії твердження, що мова фаху – це частина цього фаху, а тому фахове мовлення індивіда – індикатор його професіоналізму, освіченості, інтелектуалізму.

2. Скласти діалог (з 8-10 реплік) за однією із запропонованих тем:

- *Функції мови в міжнародному бізнесі.*
- *Найактуальніші методи риторичного переконування в міжнародних економічних відносинах.*
- *Дипломатичне красномовство: традиції та особливості.*

3. Підготувати і провести у своїй навчальній групі презентацію за однією з наступних тем:

- *Здобутки науковців кафедри "Міжнародні економічні відносини" в НУ "Запорізька політехніка".*
- *Науковці гуманітарного факультету НУ"Запорізька політехніка".*
- *Велична історія довжиною у 120 років: від Олександрівського механіко-технічного училища до Національного університету" Запорізька політехніка"*

ТЕМА № 3. Професійна документація. Документація з кадрово-контрактних питань (2 години) План

1. Заява як документ, види заяв, їх реквізити.
2. Резюме та автобіографія: спільне і відмінне, реквізити.
3. Рекомендаційний лист і характеристика: спільне та відмінне, реквізити.

4. Етикет професійно-ділового листування: національні та стандарти, типові лексико-граматичні конструкції шанобливості і ввічливості.

Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом*

1. Підготувати за зразками, поданими в додатках у "Методичних рекомендаціях та навчальних матеріалах до змістового модуля 2 "Професійна комунікація" (Онуфрієнко Г.С. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні рекомендації та навчальні матеріали до змістового модуля 2 "Професійна комунікація" для самостійної роботи студентів першого курсу гуманітарного факультету, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини" / Авт.-укл. **Г.С. Онуфрієнко**. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 62 - електронний репозитарій університету: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7256>), своє резюме, автобіографію, характеристику, заяву на ім'я ректора НУ "Запорізька політехніка".

2. Обґрунтувати, яких мовних норм і з яких причин найчастіше не дотримуються студенти у спілкуванні українською мовою, а тому і припускаються різноманітних помилок у підготовлюваних особових документах.

3. Скласти від свого імені лист-запрошення (адресат – діловий партнер з Лондона) на презентацію нового проєкту з міжнародного бізнесу.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 "Наукова комунікація
як складова фахової діяльності"**

**ТЕМА № 4. Оформлювання результатів наукової діяльності
(2 години)**

План

1. Становлення і розвиток наукового стилю української мови: характерні риси, провідна функція, мовні та жанрові особливості, найпродуктивніші періоди .

2. Текст як форма реалізації мовно-професійної діяльності.

3. Види аналітико-синтетичної трансформації наукових текстів.

4. Компресія наукового тексту як результат його композиційно-змістового аналізу:

4.1. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми узагальнення та згортання інформації до рівня плану та конспекту.

4.2. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми аналітичного опрацювання інформації наукового джерела : анотування, реферування, рецензування.

4.3. Алгоритмічні приписи в організації самостійної наукової роботи з підготовки наукової доповіді, тез наукової доповіді, статті.

5. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт.

6. Чинний стандарт бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015) використаної літератури, вимоги до оформлення цитат та покликань у курсових, наукових статтях і тезах.

Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом*

1. Скласти номінативний план та відповідно до нього занотувати ключові(основні) тези власної позиції для участі в дискусії за однією з проблем, що є актуальними в кожній професії:

- *Освіченість і порядність.*
- *Традиції і новації.*
- *Цифровізація як чинник глобалізації.*

2. Перекласти українською мовою один із секретів професійного успіху та прокоментувати його, застосовуючи різні сучасні риторичні методи переконування.

Количество накопленных знаний переходит в новое качество, когда быстро и без проблем начинаешь проникать в суть незнакомой ранее темы (Менделеев Дмитрий Иванович, автор периодической системы химических элементов, фундаментальных работ по физике, математике, метрологии, экономике).

3. Сформулювати чіткі рекомендації щодо підготовки текстів рефератів та курсових робіт на засадах академічної доброчесності.

ТЕМА № 5. Термінологія обраного фаху (4 години) План

1. Термінологічна і нетермінологічна лексика в науковому тексті.
2. Ознаки терміна як вербального символу спеціального поняття та критерії розмежування в науковому тексті терміна і нетерміна.
3. Структурний діапазон і частиномовна природа термінів сфери міжнародних економічних відносин.
4. Способи творення термінів, що функціонують у сфері міжнародних економічних відносин.
5. Електронний та паперовий формати термінологічних словників у професійній діяльності: достоїнства і недоліки.

*Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом**

1. Пояснити, підтверджучи переконливими прикладами, сутність поняття *"екологія усного й писемного наукового мовлення"*.
2. Розтлумачити поняттєвий зміст наведених загальнонаукових термінів інтернаціонального статусу, які активно використовуються в підручниковій літературі, в лекціях, у курсових і дипломних роботах, у наукових доповідях, статтях, анотаціях, рефератах, рецензіях, на нарадах, перемовинах, "круглих столах" тощо, та скласти з ними мікротексти, пов'язані тематично з обраною професією.

Аналіз, метод, об'єкт, парадигма, параметр, предмет, принцип, система, структура, теорія.

3. Виписати по 10 прикладів як іменникових термінів, так і складених термінів (прикметник + іменник) з навчального українсько-англійського словника термінолексики сфери МЄВ (<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/5928>) та, опрацювавши їх дефініції (визначення), наведені в сучасних довідниках з МЄВ, скласти з ними речення за своїм професійним спрямуванням.

ТЕМА № 6. Переклад і редагування наукових текстів

(2 години)

План

1. Види перекладу в професійній діяльності.
2. Вимоги до якості перекладу.
3. Типові помилки під час перекладу фахових текстів українською мовою.
4. Особливості перекладу українською мовою російськомовних дієприкметникових форм дієслова, ступенів порівняння прикметників, іменникових лексико-граматичних конструкцій з числівниками два, три, чотири; прийменникових конструкцій у фахових текстах.
5. Складні випадки іменникового, прикметникового, дієслівного керування під час перекладу українською мовою.

*Мовнокомунікативні завдання з творчим компонентом**

1. Перекласти українською мовою подані нижче лексико-граматичні конструкції, які активно використовуються в різних структурних частинах наукових текстів фахового спрямування, та скласти з ними речення з урахуванням своєї спеціальності.

- Проблема, заслуживающая особого научного внимания,...
- Этот вопрос, относясь к дискуссионным, ...
- Согласно точке зрения украинских экономистов...,
- Новую гипотезу предложил французский учёный ...
- Задачи курсовой работы формулируем так...
- Автор, предложив нестандартное решение ряда самых актуальных проблем,...
- Есть все основания считать, что...
- Материалы проведенного нами исследования позволяют...
- Проанализировав следующие многоязычные терминологические словари по экономике, мы пришли к такому выводу...
- Подводя итоги проведенного в течение трёх лет исследования , сформулируем...

2. Перекласти українською мовою словосполучення, необхідні для зв'язку попередньої і наступної інформації в тексті та скласти з ними речення за своїм професійним спрямуванням.

- *Как достоверно свидетельствуют официальные источники информации,...*
- *Из приведенной ниже диаграммы отчётливо видно....*
- *Согласно вышеизложенной экономической теорией ...*
- *Как отмечалось нами в предыдущем разделе курсовой работы,....*
- *Ранее опубликованные выводы подлежат некоторому уточнению...*

3. Підготувати презентацію українською мовою про свою спеціалізацію (наприклад, "Міжнародний бізнес"), правильно і точно використовуючи терміни свого фаху, для участі у факультетському конкурсі на кращий варіант презентації.

Навчальна література до практичних занять з УМПС

(* - позначка про наявність джерела в книжкових фондах університету та електронному репозитарії НУ"Запорізька політехніка")

1*. Онуфрієнко Г.С. Глосарій до навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 82с.

2*. Онуфрієнко Г.С. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів першого курсу денної та заочної форм навчання на гуманітарному факультеті, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини". Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 52 с.

3*. Онуфрієнко Г.С. Основи теорії мовної комунікації: Методичні матеріали для самостійної роботи студентів гуманітарних спеціальностей денної та заочної форм навчання Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. 90 с.

4*. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні рекомендації та навчальні матеріали до змістового модуля 1 "Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування" для самостійної роботи студентів першого курсу на гуманітарному факультеті, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні

економічні відносини" / Авт.-укл. Г.С Онуфрієнко. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 54 с.

5*. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні рекомендації та навчальні матеріали до змістового модуля 2 "Професійна комунікація" для самостійної роботи студентів першого курсу гуманітарного факультету, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини" / Авт.-укл. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 62 с.

6*. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні рекомендації та навчальні матеріали до змістового модуля 3 "Наукова комунікація як складова фахової діяльності" для самостійної роботи студентів першого курсу гуманітарного факультету, які здобувають вищу бакалаврську освіту за спеціальністю "Міжнародні економічні відносини" / Авт.-укл. Г.С.Онуфрієнко. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 46 с.

7*. Українська мова за професійним спрямуванням: методичні рекомендації до самостійної роботи і варіанти комплексної контрольної роботи для студентів першого курсу заочної форми навчання на гуманітарно-правовому та гуманітарному факультетах ЗНТУ / Авт.-укл. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. 66 с.

8*.Онуфрієнко Г.С. Українська мова у кваліфікаційних комплексних завданнях для студентів гуманітарних спеціальностей. Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. 122 с.

9*.Онуфрієнко Г.С.Риторика: методичні рекомендації до самостійної роботи і варіанти комплексної контрольної роботи для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей заочної і денної форм навчання. Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. 46 с.

10*.Онуфрієнко Г.С. Риторика у тренінгових та кваліфікаційних завданнях для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей. Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. 70 с.

11*.Онуфрієнко Г.С.Сучасна українська мова: методичні матеріали для студентів гуманітарного факультету денної та заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗНТУ, 2009. 78 с.

12*.Українська мова за професійним спрямуванням: практичні завдання для самостійної роботи студентів ГПФ та ГФ денної і заочної форм навчання / Укл. Онуфрієнко Г.С., Полежаєва Н.А., Аверіна І.І. / За заг. ред. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. 58 с.

Навчальні термінологічні словники

1*.Онуфрієнко Г.С. Навчальний тлумачний словник термінологіки теорії мовної комунікації для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей денної та заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗНТУ, 2009. 70 с.

2*.Онуфрієнко Г.С. Навчальний українсько-англійський словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів гуманітарного факультету спеціальностей «Міжнародні економічні відносини» і «Переклад» денної та заочної форм навчання / Г.С.Онуфрієнко, Ю.В.Орел-Халік , Г.І. Приходько /За заг. ред. Г.С Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. 98 с.

3*. Онуфрієнко Г.С. Навчальний англо-український словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів гуманітарного факультету спеціальностей «Міжнародні економічні відносини» і «Переклад» денної та заочної форм навчання / Г.С. Онуфрієнко, Орел-Халік Ю.В., Приходько Г.І. /За заг. ред. Г.С Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. 102 с.

4*.Онуфрієнко Г.С. Навчальний російсько-українсько-англійський словник термінологіки кримінального та кримінального процесуального права з мовнокомунікативними завданнями / Г.С. Онуфрієнко, Н.В. Руколянська, Г.О. Хацер / За заг. ред. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. 146 с.

5*.Онуфрієнко Г.С.Російсько-український словник термінологіки кримінального та кримінального процесуального права з комплексом тренувальних, креативних і контрольних завдань для студентів юридичних спеціальностей денної та заочної форм навчання/ Г.С.Онуфрієнко, Н.В.Руколянська / За заг. ред. Г.С.Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. 110 с.

6*.Онуфрієнко Г.С. Навчальний російсько-український словник фахової термінологіки для правників / Г.С.Онуфрієнко, Н.А.Полежаєва, Н.В.Руколянська, Н.В.Таранова/ За заг. ред. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя, 2001. 124с.

Рекомендована базова література

1*.Васенко Л.А.Фахова українська мова: навчальний посібник / Л.А.Васенко,В.В.Дубічинський,О.М.Кривець.Київ:ЦУЛ,2008.272с.(Гриф МОН України)

2*.Глушик С.В.Сучасні ділові папери: навч.посібник.3-є вид. переробл. і доп. Київ: "А.С.К.", 2001.400с.(Гриф МОН України)

3*.Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник з алгоритмічними приписами для ВНЗ. 3-тє вид. доп. і перероб. (до 85-річчя від дня народження академіка НАН України В.М. Русанівського) Київ: «ЦУЛ», 2016. 426с. (Гриф МОН України).

4*.Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 2-е вид. Київ: ЦУЛ, 2009. 392 с. (Гриф МОН України).

5*. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навч. посібник для ВНЗ. 2-ге вид. доп. і перероб. (до 25-річчя Незалежності України) Київ: «ЦУЛ», 2016. 624с. (Гриф МОН України; посібник нагороджений дипломом VI Книжкової виставки-ярмарку «Хортицькі джерела»).

6*.Онуфрієнко Г.С. Риторика: навчальний посібник для ВНЗ. Київ: ЦУЛ, 2008. 592 с. (Гриф МОН України).

7*.*Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник. Київ: «ЦУЛ», 2006. 312 с. (Гриф МОН України).

8*.Онуфрієнко Г.С. Українська мова в тестових завданнях: Поглиблений курс: Навч. посібник / Г.С. Онуфрієнко, Н.В. Таранова / За заг. ред. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя: ЗІОІ, 1999. 404 с. (Гриф МОН України).

9*.Онуфрієнко Г.С. Українська мова в комплексних завданнях: Навч. посібник / Г.С. Онуфрієнко, Н.В. Руколяньська / За заг. ред. Г.С. Онуфрієнко. Запоріжжя, 1998. 281с. (Гриф МОН України).

10*.Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2007. 288 с.

11*.Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. За програмою МОН У. 4-тє видання. Київ: Алерта, 2014. 696 с.

Рекомендована допоміжна література

1*.Дубічинський В.В. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології: навч. посібник. Харків: НТУ "ХПІ", 2004. 203 с.

2*.Зубець Н.О. Коментар до нової редакції Українського правопису: навч.посібник. Запоріжжя: ЗЦППКК , 2020. 23 с.

3*.Зубець Н.О. Українська лексикографія другої половини ХХ - початку ХХІ століття : навч.посібник. 2-ге вид.,доп. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 125 с.(Гриф МОН України).

4*.Кочан І.М. Українська наукова лексика: міжнародні компоненти в термінології: Навч. посібник. Київ:"Знання", 2013.294 с.

5.Михайлова Т.В. Культура мовлення фахівця: навч. посібник, Харків:НТУ"ХПІ", 2015.320 с.

6*. Мова і нація/ Іванишин Василь, Радевич-Винницький Ярослав. Дрогобич: "Відродження", 1994. 218с.

7.Палеха Ю. Загальне діловодство: теорія та практика керування документацією із загальних питань: навчальний посібник – вид. 4-те (виправлене і доповнене).Київ: Видавництво «Ліра-К», 2014. 624 с.

8*. Панько Т.І.Українське термінознавство: Підручник/ Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П.Мацюк. Львів: "Світ",1994. 216 с.

9*. Партико З.В. Загальне редагування. Нормативні основи: навч. посібник. Львів:Афіша, 2001. 426 с.

10*. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради: навч. посібник. 3-є вид., стереотипне. Київ: Либідь, 2008. 240 с.

11.Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навчальний посібник. Київ: Знання, 2006.291 с.

12.Тележкіна О.О. Ділове спілкування: усна і писемна форми: навч. посіб. / О.О. Тележкіна, Н.О. Лисенко, О.О. Кушнір, О.О. Литвиненко, Н.В. Піддубна. Харків.: Смугаста типографія, 2015.384 с.

13. Українська мова: енциклопедія. Київ:«Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004.

14. Українське ділове мовлення: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Марія Брус. Третє доп. видання. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2014. 306 с.

Рекомендовані словники

1*.Ганич Д.І., Олійник С.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. Київ, 1990.

2*.Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів Київ., 1985.

3*. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ, 2001.

4*.Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник-довідник. Київ, 2001.

5*.Головащук І.С. Українське літературне слововживання: словник-довідник . Київ, 1995.

6*.Єрмоленко С.Я. Новий російсько-українській словник-довідник . Київ, 1999.

7.Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ, 2004.

8*. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; уклали: Л.В. Туровська, Л.М.Васильєва. Київ, 2008.

- 9*. Олійник І.С., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. Київ., 1991.
- 10*. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету / В.І. Резніченко, І.Л. Михно. Київ, 2003.
- 11*. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки. Київ, 1994.
- 12*. Словник іншомовних слів / За ред. О.Мельничука. Київ, 1985.
13. Словник української мови: У 11 т. Київ, 1971 – 1981.
- 14*. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ, 2006.
- 15*. Термінологічний українсько-російсько-англійський словник-довідник економіста-міжнародника. Запоріжжя: ЗНТУ, 2010.
- 16*. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / За ред. академіка В.М.Русанівського. Київ, 2006.
- 17*. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бирик, І.Л. Михно, Л.О. Пустовіт, Г.М. Сьота. Київ, 1997.
18. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення – Русско-украинский словарь деловой речи. Київ, 2008.

Інформаційні ресурси

- Електронний інституційний репозитарій НУ «Запорізька політехніка» (кафедра українознавства та ЗМП): <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/388>
- Українська мова за професійним спрямуванням (курс доц. Г.С. Онуфрієнко): <https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=1288>
- Український лінгвістичний портал: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
- З енциклопедії «Українська мова»: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
- Електронна бібліотека Інституту журналістики (www.journ.univ.kiev.ua)
- Класифікація нормативних документів України. <http://document.org.ua/docs/class.php>
- Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
- Мова ділових паперів. - <http://bpapers.iatp.org.ua/?chapter=Style>
- Словник архаїзмів: <http://www.history.univ.kiev.ua/letopis/slov.html>
- Українська мова: Енциклопедія. <http://izbornyk.org.ua/>
- Українська мова в Інтернеті <http://www.novamova.com.ua>
- Урядовий портал: Узагальнені форми і зразки документів, інструкції з діловодства відповідних установ. <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category>.
- www.linguist.univ.kiev.ua
- Український правопис 2015 р. <http://litopys.org.ua/pravopys/pravopys2015.htm>
- Розділ «Мовознавство» на сайті «Ізборник» <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>